

ODRŮDY JARNÍHO JEČMENE A JEJICH PĚSTOVÁNÍ V SUCHÝCH OBLASTECH

Ladislav ČERNÝ

Česká zemědělská univerzita v Praze

Bliží se setí jarních sladovnických ječmenů a s tím i volba vhodné odrůdy. Odrůdová skladba jarních ječmenů se řídí požadavky zpracovatelského průmyslu. Možnost výběru není tak rozsáhlá jako u ostatních plodin. Pro dobrou obchodovatelnost máme na výběr jen několik odrůd: Jersey, Prestige, Malz, Sebastian, Diplom a Bojos s možností prodeje do českých sladoven nebo na export. Dále máme k dispozici odrůdy Radegast, Kangoo, Aksamit, Xanadu, Blaník, Tolar atd., které mají lokální uplatnění nebo jsou zkoušeny v pivovarech a odrůdy vykupované v sousedních zemích, které se v ČR pěstují jen v malém množství na základě smluv např. Calgary, Ebson, Express atd.

Podmínky pro pěstování sladovnického ječmene v ČR jsou velmi rozdílné. V úrodných oblastech Polabí a Hané se daří všem odrůdám. Excelentních výsledků zde dosahují více odnoživé odrůdy jako je Sebastian. Oblasti s dostatkem srážek (jako je Vysočina) se pěstují všechny odrůdy bez výrazných problémů. Problémové jsou suché oblasti a oblasti ve srážkovém stínu. Zde odrůdy reagují na průběh daného ročníku. Za předpokladu ročníku s alespoň průměrnými srážkami (2006 a 2008), rozdíly mezi odrůdami jsou malé a i vysoce odnoživé odrůdy dávají uspokojivý výnos. Problém nastává při přísuších (rok 2003, 2005, 2007), pak tyto odrůdy výrazně propadnou jak výnosově tak kvalitativně (zvýšený obsah NL látek v zrna a nízký podíl předního zrna).

Předpoklad vysokého výnosu a odpovídající kvalita není jen ve výběru odrůdy. Zvýšená úroveň agrotechniky se přímo odráží jak do výnosu zrna, tak do kvality zrna. Odrůdovými pokusy u jarního sladovnického ječmene se zabýváme třetím rokem. Lokalita

Červený Újezd je na okraji srážkového stínu v řepařském výrobním typu s těžkými slévavými půdami.

V roce 2006 byly výnosy kolem 7 t/ha při dávce hnojení 90 kg N/ha. Obsah N-látek byl 10,5 % do 11,3 %. Nejvýnosnější odrůdou byl Sebastian, díky optimálnímu rozložení srážek. Odrůda Bojos, dosáhla druhého nejvyššího výnosu.

Výnos odrůd v roce 2006

Odrůda	Výnos t/ha
Sebastian	7,60
Bojos	7,38
Auriga	7,36
Malz	7,09
Jersey	6,96

V roce 2007 byly odrůdy vystaveny extrémnímu průběhu počasí a bylo možné si vybrat odrůdu do suchých oblastí jako Znojensko, Žatecko, Slánsko, Břevlavo atd. Zajímavostí je vliv fungicidní ochrany na výnos i v suchém roce dodané fungicidy zvyšovaly výnos a to v průměru u všech odrůd o 0,36 t/ha. Nejvyšší výnos zrna byla při dvojí fungicidní ochraně. Odrůda Aksamit, která je ve zkouškách v plzeňském pivovaru, dosáhla výnosu 4,37 t/ha. Z preferovaných odrůd nejlépe obstála odrůda Prestige, která je třetí nejpěstovanější odrůdou v ČR. Při ošetření fungicidy i bez ošetření měla vždy čtvrtý nejvyšší výnos zrna. Žádná z odrůd neměla požadovaný obsah N-látek v zrna. Obsahy NL byly mezi 13 % -16 %.

Nejvýnosnější odrůdy v suchém roce 2007

+ 2x fungicid		bez fungicidů	
Odrůda	Výnos t/ha	Odrůda	Výnos t/ha
Aksamit	4,37	Blaník	4,01
Radegast	4,15	Xanadu	3,97
Poet	4,12	Poet	3,68
Prestige	4,09	Prestige	3,67

Rok 2008 měl srážkově bohaté jaro. Pokusy rychle vzešly a rostliny velmi bujně odnožovaly. Počet klasů/m² byl nejvyšší za posledních 6 let (od 800 do 1200 – normál 600-800). Rostliny ke konci vegetace nestačily vyživit velké množství odnoží a odnože dru-

hého a třetí řádu tvořily zadinovité zrno. Pokus byl rozdělen na standardní pěstování jako zkoušky v UKZU a zvýšenou intenzitu s dvojím ošetřením proti houbovým chorobám a omezení poléhání Terpalem C ve třetím kolénku.

Výsledky při absenci fungicidní ochrany a regulátorů růstu seřazené dle výnosu v roce 2008

Odrůda	výška (cm)	počet zrn v klase	počet klasů/m ²	Výnos (t/ha)	NL (%)	Přepad zrna nad sítím 2,5x22 mm (%)	Polehnutí v %
Jersey	92	18,2	852	3,788	13,3	38,7	83,0
Malz	93	21,4	740	4,450	14,7	65,4	80,0
Tolar	93	18,7	668	4,886	14,5	63,5	70,0
Bojos	98	20,7	640	4,893	14,6	67,1	72,5
Henley	93	21,5	632	4,897	13,2	69,9	60,0
Aktiv	96	24,1	796	4,938	13,9	77,9	87,5
Aksamit	86	20,7	828	5,009	13,7	59,1	52,5
Kangoo	95	21,5	648	5,116	12,8	61,6	87,5
Calgary	89	19,7	720	5,146	14,2	60,8	87,5
Heris	92	18,9	988	5,189	14,1	83,5	42,5
Bermstein	97	20,8	660	5,194	12,5	77,9	90,0
Sebastian	87	19,4	724	5,212	13,5	60,7	82,5
SG-312	93	18,7	854	5,296	12,4	63,8	38,3
Westminster	85	18,0	772	5,459	12,7	75,9	85,0
Blaník	102	23,9	540	5,497	12,1	87,4	60,0
Radegast	101	18,5	784	5,855	14,0	84,4	52,5
Azit	91	20,9	788	5,969	13,5	66,5	60,0
Marthe	89	17,8	924	6,036	12,8	69,2	70,0
Diplom	91	20,2	752	6,069	12,9	55,6	35,0
Xanadu	88	20,3	700	6,324	13,0	79,3	75,0

Zkoušené odrůdy při vyšší intenzitě seřazené dle výnosu v roce 2008

Odrůda	výška (cm)	počet zrn v klase	počet klasů/m ²	Výnos (t/ha)	NL (%)	Přepad zrna nad sítím 2,5x22 mm (%)	Polehnutí v %
Blaník	100	21,8	796,0	5,630	12,2	86,4	42
Henley	89	20,8	872	5,752	12,3	88,1	35
Jersey	90	18,6	862	5,785	11,5	70,5	18
Kangoo	85	21,6	772	5,798	12,2	77,7	52
Aktiv	96	23,0	710	5,905	12,2	84,5	40
SG-312	94	19,2	1020	6,152	11,2	80,3	5
Marthe	85	16,4	992	6,238	12,2	80,8	30
Calgary	81	21,6	1076	6,387	13,1	61,6	72
Westminster	91	19,3	980	6,417	11,4	89,6	20
Sebastian	80	16,8	1102	6,43	11,8	72,1	80
Malz	92	19,6	852	6,454	11,9	84,1	40
Aksamit	86	20,5	852	6,497	11,7	76,0	25
Radegast	94	15,8	1020	6,822	12,5	90,4	16
Heris	89	18,8	874	6,994	12,3	89,8	12
Bermstein	95	17,6	932	7,067	12,4	83,4	70
Tolar	93	21,3	814	7,097	12,2	90,3	22
Xanadu	94	17,5	938	7,234	11,8	79,85	67
Azit	86	17,6	804	7,303	11,4	86,1	22
Diplom	85	19,0	924	7,879	11,6	69,7	10
Bojos	92	19,5	936	8,067	11,6	84,0	22

Závěr

Pěstování jarního sladovnického ječmene bez fungicidní ochrany a regulátorů růstu není správná agronomická praxe, přesto svojí vypovídající schopnost má. Ukáže se odolnost vůči polehání a houbovým chorobám. U této technologie došlo cca o měsíc dříve k polehnutí porostu (i procento polehnutí je vyšší než „intenzivní technologie“), proto zvýšený obsah N-látek v zrna a nižší výnosy. V našich pokusech v suché odolnos-

ti velmi dobře dopadly odrůdy Bojos, Diplom a Xanadu, s odpovídající sladovnickou kvalitou při zvýšené úrovni pěstitelské péče. Problematický byl přeпад zrna nad sítem 2,5x22 mm. Vysoký výnos u odrůdy Diplom a nízký přeпад zrna posouvá pěstování této odrůdy do vlhčích oblastí. Z letošních pokusů se zdá, že vhodné odrůdy do suchých oblastí jsou z preferovaných odrůd Bojos, Tolar a Radegast.

Kontaktní adresa

Ing. Ladislav Černý, Ph.D., Katedra rostlinné výroby, Česká zemědělská univerzita v Praze, Kamýcká 129, 165 21 Praha 6 – Suchdol, tel.: 224382533, e-mail: CernyL@af.czu.cz